

obligaziozko erreferentzia da «Mai 68». Ia beti ondorio berera etortzeko: errepikaezina da hura!

Inoiz baino biziagoak eta ugariagoak izan dira aurten 68ko erreferentziak. Haren beldur ziren batzu; hura bezalako zerbait lortu nahi bide zuten beste batzuk. Itxuraz, bi maiatzok bazuten antzik: estudianteak greban eta kale-manifestaziotan; langile-jenderik ere bai: komertzianteak, laborariak, etc. Maiatz beroa. Baina 83ko maiatzak ez du 68arekin zerikusirik. Edo, nahi bada, bai: «Mai 68 à l'envers», 68ko maiatzaren itzulipurditzea izan da oraingoa.

Parisen suertatu nintzen Maiatzean. 68ko giroa ezagutu izan dut. Oraingo graffittietan ez da «debekatzea debekaturik», «izan zaitezte errealista: eska ezina!», «irudimena agintera» eta holakorik ikusten. Punk idazkera da horietan nagusi. Estudiante manifestariak ez dute ile luzerik, bizarririk. Orrazkera, jazkera, oihuak, dena da desberdin. Anarko zenbait, punk de-xente eta eskuindar ugari ikusi nuen nik bazterretan.

1968ko maiatza oroitzapen da gaur, 15 urte geroago. Parisen ere. 68ko ideiak berritzeko eta jasotzeko ez baino zapal-zeko eta lurperatzeko manifestatzen zirela estudiante haiek iruditzen zitzaidan. Ezin nuen burutazio hori nere baitatik urrundu, haiei begira. 1983ko maiatza errebolta izan da, altue-nean ere; baina ez iraultza. 68koa bai, asmotan bederen. ■ *Joan Altzibar.*

Torturak berriz ere

Errealitateak aldatu ezin direnean, errazena hitzak aldatzea da: bandera espainola «bandera konstituzionala» bihurtu, torturak «tratu txarrak». Hiru mutil Almerian triskatzea «ekibokazio gabe»tan geratzen da, Estatuak egin badu; Euskadiri ZEN deritza.

Orain torturarik ez omen dago, gehienez ere tratu txarrak. Non dago diferentzia? Bere doktoreak ditu Ama Estatuak...

Alferrik dira doktoreak eta Ministrariak eta monagiloak: torturatzen jarraitzen da, eta denok dakigu halaxe dela eta halaxe esaten zaiola.

Ondo tristea da, prentsaren batek hori hauteskunde kanpainetarako bakarrik gordetzea, gero urte osoan ahazteko. Ondo tristea, sasihumanista batzuk torturak, sekuestroak, hilketak, iraultza zergak, dena berdintzen eta nahasten enpeinatuta ikustea. Tristeia dena da gai honetan. Oso tristeak burla horiek: Estatu demokratikoan Armada eta polizia ere demokratikoak direla; torturarik ez dagoela, baina tratu txarren batzuk.

Amorregarria, ez tristea, dena problema semantiko hutsa balitz bezala soluzionatu nahi izatea da. Desgraziatua bai, baina herri hau ez da zeharo tontoa. Tontotzat hartzen duena da hemengo tonto bakarra. Eta hura Ministro. ■ Gabril Noss

«... Y el globo se pinchó»

Interesik handienaz irakurri dut maiatzaren 29ko *Deia*-n Eugenio Ibarzabalek bere «Crónica política» ezagunean egin-dako azken agurra: ... *Y el globo se pinchó*. Lagun batek gomendatu zidan artikulua. Eta irakurtzeak ez dit damurik ekarri, bertako aitortzak, gogoetak, iruzkinak eta ondorioak ezagutzean.

Identitate-krisian bide dago Eugenio Ibarzabal. Eta aditzera ematen duenez, ez bera bakarrik; kasu berean bait daude «La carta de los 33» delakoaren zinatzaileak eta *Muga* aldizkaria ere. Porrot egin omen du beren saioak: «Desde este país han existido, y existen aún, gentes que han tratado de acercarse a las razones de los demás, que han criticado las suyas públicamente, que han ahondado en temas hasta entonces considerados como delicados». Hurbilketaren ondoren, autokritikaren ondoren, tabuen jorrocketaren ondoren... zer? Hori dena egin eta gero hau!

Hona zer idoro duen orain E. Ibarzabalek: PSOE nazionalista espainola dela; LOAPA ez dela koiunturala, Gobernuaren filosofia baizik; Estatutua bera agian «bluff» bat dela. Hainbeste ahalegin eta esfortzu eginda ere, espainolentzat zer dira, ba, euskaldunak: «fanáticos, locos y se les envía al psiquiatra». Horra. Hori dena eginda gero ere, espainol horiek ez dute euskal herria ulertu nahi: «En lugar de tratar de comprender por qué ocurre esto, se les denigra». Egoera hau aldatzeko, alegia PSOE aldatzeko, hortzak erakutsi beharko omen dituzte abertzaleek.